

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**Навчально-науковий інститут менеджменту та психології
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

вченою радою ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»
«12» вересня 2024 року, протокол № 7
Голова вченої ради ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»

_____В.В. Супрун

«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
(ОК.7 – дисципліна циклу обов'язкових освітніх компонентів)**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Освітня кваліфікація: магістр з соціальної роботи, соціальної реабілітації

Київ

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» складена відповідно до навчального плану освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» спеціальності 231, галузі знань 23 Соціальна робота

Автор-укладач робочої програми навчальної дисципліни:

Кравченко Г.Ю., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 2 від 04 вересня 2024 р.)

Затверджено вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 12 вересня 2024 р.)

©Кравченко Г.Ю., 2024 р.
© ДВЗО «УМО», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Галузь знань, напрями підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 10	Галузь знань: 23 Соціальна робота Спеціальність: 231 Соціальна робота Освітньо-професійна програма «Соціальна робота. Соціальна реабілітація»	За вибором здобувача освіти	
		Рік підготовки	
2-й		1-й	
Семестр			
1-ий		1-а сесія	
Загальна кількість годин – 300 Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – 8 самостійної роботи студента – 16	Рівень освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		30	
		Практичні заняття	
		30	
		Самостійна робота	
		160	
		Вид контролю – екзамен	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: 22% : 78% / 8% : 92%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є ознайомлення студентів з сучасними методами наукових досліджень, з основними правилами проведення й аналізу результатів наукових досліджень; формування знань з методології, теорії методу і процесу, психології, методичного забезпечення науково-дослідної діяльності, починаючи зі студентської наукової роботи та аспірантських досліджень.

Завдання вивчення дисципліни є теоретична підготовка магістрів з питань:

- сутності понять і категорій методологій наукових досліджень;
- організації процесу наукового дослідження;
- вибору об'єктів наукового дослідження;
- застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження;
- методик дослідження, їх змісту і принципів розробки;
- планування науково-дослідних робіт;
- розроблення етапів та форм процесу наукового дослідження;
- організації науково-дослідної роботи магістрів.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних

занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати актуальні завдання та проблеми у галузі соціальної роботи і соціальної реабілітації у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень із використанням відповідних теорій і методів, здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність розробляти і управляти проектами.

ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) (СК):

СК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.

СК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проєктувати та моделювати соціальні ситуації.

СК 4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

СК 7. Здатність до професійної рефлексії.

СК 11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

СК 12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

СК 16. Здатність до узагальнення результатів власних наукових досліджень та їх оприлюднення у формі наукових звітів (тез, статей, доповідей тощо).

Здобувачі вищої освіти повинні отримати наступні *очікувані програмні результати навчання*:

ПР 1. Критично осмислювати проблеми в науковій та професійній діяльності в змісті предметних галузей, розв'язувати проблемні питання та актуальні завдання за умови оновлення й інтеграції знань при наявності низки суперечностей.

ПР 2. Вміти аналізувати, синтезувати та критично оцінювати результати наукових досліджень, джерела знань, формулювати висновки та рекомендації їх впровадження.

ПР 3. Застосовувати прогресивний світовий досвід при виконанні завдань науково-дослідної та організації практичної діяльності. Володіти на належному рівні іноземною мовою для використання міжнародних джерел знань.

ПР 4. Вміти ефективно збирати та адекватно оцінювати емпіричні дані.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. НАУКА ТА ЇЇ МЕТОДОЛОГІЯ

Тема 1. Історія становлення і розвитку науки. Класифікація наук

Передумови виникнення науки. Основні етапи розвитку науки. Особливості класичної науки. Революція в природознавстві в кінці XIX ст. – початку XX ст. і формування некласичної науки. Класична наука. Некласична наука. Постнекласична наука як прояв постмодерну. Наука – форма інтелектуальної діяльності людства. Функції науки. Система наукових знань.

Тема 2. Теоретичні та методологічні принципи науки

Наукова теорія – найвища форма узагальнення й систематизації знань. Гносеологічний, логічний і методологічний підходи. Розробка наукової теорії. Наукова ідея. Об'єкт науки. Наукова діяльність. Принцип – головне вихідне положення наукової теорії, що виступає як перше й найабстрактніше визначення ідеї як початкової форми систематизації знань. Принцип і категорії. Гіпотеза. Фундаментальні наукові дослідження. Прикладні наукові дослідження. Наукознавство.

Тема 3. Методологія і методи наукових досліджень

Методологія певна система методів, які застосовуються в процесі пізнання в межах тієї або іншої науки. Методологія - частина конкретної науки. Методологія наука про вчення, про науковий метод пізнання або система наукових принципів, на основі яких базується дослідження і здійснюється вибір засобів, прийомів і методів пізнання. Методологічна основа – це науковий фундамент. Поняття “методика наукового пізнання”. Методика дослідження – це сукупність прийомів і способів дослідження, включаючи техніку і різноманітні операції з фактичним (емпіричним) матеріалом. Системний підхід. Методологічна специфіка системного підходу. Функції системного підходу. Метод. Науковий метод. Метод як засіб пізнання. Метод – спосіб досягнення мети, розв'язання конкретної задачі; сукупність прийомів (операцій) практичного впливу чи теоретичного освоєння об'єктивної дійсності з метою її пізнання. Класифікація методів. Багаторівнева концепція методології знання: філософські методи; загальнонаукові методи; часткові методи наук (внутрішньо- та міждисциплінарні).

Тема 4. Організація наукових досліджень

Основні рівні наукового дослідження: емпіричний і теоретичний. Емпіричний рівень передбачає підбір необхідного матеріалу щодо об'єкта дослідження, тенденцій його розвитку й руху, узагальнення фактичних даних, що набувають статусу емпіричної інформації. Структуру емпіричного рівня формують факти, емпіричні узагальнення і залежності. Теоретичний рівень передбачає здійснення аналізу емпіричної інформації з метою пояснення

реальних явищ дійсності та прогнозування можливих змін явищ. Взаємодія емпіричного і теоретичного рівнів дослідження. Складові організаційної стадії наукового дослідження.

Тема 5. Логіка процесу наукового дослідження

Процес наукового дослідження та його характеристика. Конкретно наукові (емпіричні) методичні прийоми та їхні процедури у соціальному дослідженні. Методика дослідження, її зміст і принципи розробки. Документальні джерела інформації та використання їх у наукових дослідженнях. Методика роботи над друкованими літературними джерелами.

Тема 6. Наука як дослідницька діяльність. Організація наукової діяльності в Україні

Державна система організації і управління науковими дослідженнями в Україні. Науково-дослідну роботу здійснюють: науково-дослідні та проектні установи й центри Академії наук України (НАН); науково-виробничі, науково-дослідні, проектні установи, системи галузевих академії; науково-дослідні, проектні установи і центри міністерств і відомств; науково-дослідні установи і кафедри вищих навчальних закладів; науково-виробничі, проектні установи і центри при промислових підприємствах, об'єднаннях; ієрархічну вершину цієї сукупності установ, центрів, підприємств завершує Державний комітет України з питань науки і технологій, який забезпечує єдину державну політику в галузі науки та її використання в практиці

Загальна класифікація наук в Україні. Визначення правових, організаційних та фінансових засад функціонування і розвитку науково-технічної сфери, створення умов для наукової і науково технічної діяльності, забезпечення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку здійснюється відповідно до положень Конституції України щодо сприяння з боку держави у розвитку вітчизняної науки, норм Закону України "Про наукову і науково технічну діяльність" та інших нормативно-правових актів. Державні цільові наукові та науково-технічні програми.

Вищою науковою організацією України, яка організує і здійснює фундаментальні та прикладні дослідження з найважливіших проблем природничих, технічних і гуманітарних наук, а також координує здійснення фундаментальних досліджень в наукових установах та організаціях незалежно від форм власності є Національна академія наук України.

Змістовий модуль 2.

ТЕХНОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 7. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення

Мета наукового дослідження. Традиційна модель наукового пізнання: встановлення емпіричних фактів – первинне емпіричне узагальнення – виявлення відхилень фактів від правил – винахід теоретичної гіпотези з новою

аргументацією – логічний висновок (дедукція) з гіпотези всіх фактів спостереження, що є перевіркою на її істинність.

Експеримент – система операцій, впливу або спостережень, спрямованих на одержання інформації про об'єкт при дослідницьких випробуваннях, які можуть проводитись в природних і штучних умовах при зміні характеру проходження процесу. Експеримент проводять на заключному етапі дослідження і він є критерієм істини теорії і гіпотез. Методологія експерименту включає такі основні етапи: розробка плану-програми експерименту; оцінка виміру і вибір засобів для проведення експерименту; проведення експерименту; обробка і аналіз експериментальних даних.

Фундаментальні (теоретичні) наукові дослідження є основні, головні. Прикладні наукові дослідження.

Тема 8. Особливості наукової роботи. Визначення об'єкта й предмета дослідження

У ході проведення наукових досліджень розрізняють такі поняття, як об'єкт і предмет пізнання та дослідження.

Об'єктом дослідження – спрямована пізнавальна діяльність дослідника. Це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і що його вибрано для дослідження. Предмет дослідження – це аналізовані з певною метою властивості, характерні для наукового пізнання, це визначення певного «ракурсу» дослідження як припущення про найістотніші для вивчення вибраної проблеми характеристики об'єкта.

Наукове дослідження – цілеспрямований процес пізнання, здійснюваний з метою розкриття й установлення закономірності зміни об'єктів залежно від певних умов місця і часу їх функціонування для подальшого використання їх у практичній діяльності. Це організований процес розумової праці, безпосередньо спрямований на створення нових знань. Отримання нових наукових даних – соціальна потреба суспільства, яка зростає останнім часом, в епоху науково-технічної революції (НТР).

Тема 9. Навчальні наукові роботи. Курсова робота. Дипломна, магістерська робота: написання, оформлення, захист

Реферат як форма навчальної та науково – дослідної роботи. Курсова робота як форма науково – дослідної роботи з навчальної дисципліни. Вимоги до написання курсових робіт. Кваліфікаційна робота. Особливості підготовки та захисту кваліфікаційних робіт. Педагогічна та наукового – виробнича практика. Апробація результатів наукового дослідження. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Мова та стиль наукової публікації. Рекомендації щодо оформлення публікацій. Структура наукового реферату. Доповідь на науковій конференції. Методика написання наукової статті. Структура звіту про результати наукових досліджень.

Курсова робота – студентське наукове дослідження. Пишеться за спеціальним предметом або з обраної студентом спеціалізації. Робота практичного характеру, ділиться на дві основні глави, перша – виклад теоретико-

методологічних основ дослідження, а друга – практична частина дослідження і може бути забезпечена графіками, кресленнями, таблицями та іншим необхідним ілюстративним матеріалом. Робота дослідно-експериментального характеру має вступну теоретико-методологічну частину, за якою слідує виклад умов, методів і ходу експерименту, узагальнення та інтерпретація отриманих результатів. Висновок. Список використаної літератури.

Дипломна робота – кваліфікаційна робота випускника. Зміст дипломної роботи та її цілі: систематизація, закріплення і поглиблення теоретичних і практичних знань з обраної спеціальності, застосування їх для вирішення конкретних завдань; розвиток навичок ведення економічного аналізу або дослідницької роботи і оволодіння методикою наукового дослідження і експерименту; розвиток навичок узагальнення та аналізу результатів, отриманих іншими дослідниками або розробниками; оцінка ступеня підготовленості випускника до самостійної роботи в сучасних умовах за профілем спеціальності. Вимоги до дипломної роботи. Підготовка до виконання дипломної роботи. Особливості підготовки та захисту кваліфікаційних робіт. Педагогічна та наукового – виробнича практика. Роль керівника дипломного проєкту.

Тема 10. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Документальні джерела інформації. Види документів. Функції документа. Бібліографічний метод вивчення документів. Способи угруповання бібліографічної інформації. Інформаційні ресурси. Бібліотечно-бібліографічні ресурси. Поняття бібліографічна продукція. Бібліографічний список. Бібліографічний огляд. Техніка роботи зі спеціальною літературою. Етапи вивчення наукових джерел інформації.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Усього	у тому числі		
		л	прак.	с/р
Змістовий модуль 1. <i>Наука та її методологія</i>		4	4	16
Тема 1. <i>Історія становлення і розвитку науки. Класифікація наук</i>				
Тема 2. <i>Теоретичні та методологічні принципи науки</i>		4	4	16
Тема 3. <i>Методологія і методи наукових досліджень</i>		4	4	16
Тема 4. <i>Організація наукових досліджень</i>		4	4	16
Тема 5. <i>Логіка процесу наукового дослідження</i>		2	2	16
Тема 6. <i>Наука як дослідницька діяльність. Організація наукової діяльності в Україні</i>		2	2	16

Змістовий модуль 2. <i>Технологія наукових досліджень</i>		2	2	16
Тема 7.	<i>Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення</i>			
Тема 8.	<i>Особливості наукової роботи. Визначення об'єкта й предмета дослідження</i>	2	2	16
Тема 9.	<i>Навчальні наукові роботи. Курсова робота. Дипломна, магістерська робота: написання, оформлення, захист</i>	2	2	16
Тема 10.	<i>Інформаційне забезпечення наукових досліджень</i>	2	2	16
Разом		210	30	160

5. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		лекції	сам. роб.	Усього	Модульний контроль
Змістовий модуль 1. Наука та її методологія					
1	Класифікація наук та динаміка розвитку науки	2	20,2	11,2	0,25 год. на студ.
2	Моделювання та його принципи	2	20,2	11,2	
3	Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки.	2	20,2	11,2	
4	Організація науково-дослідної роботи в Україні	2			
Разом за Модулем 1		8	120, 12	128,3	
Змістовний модуль 2 Технологія наукових досліджень					
5.	Науково-дослідна робота студентів	2	40	11,2	
6.	Методика підготовки й оформлення результатів наукового дослідження та впровадження їх у практику	2	40	11,2	
7.	Аналіз теоретико-експериментальних досліджень і формулювання висновків	2	40	21,2	
8.	Механізм проведення наукових досліджень	2			
Разом за Модулем 2		8	40	33,6	
Всього:		16	160	180	10

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ п/п	Назва тем курсу	Час на опрацюван ня (год.)
1	Ключові поняття науки та наукових досліджень	20
	Перелік основних завдань: 1. Провести дослідження процесу зародження науки. 2. Охарактеризувати сучасний стан, виявити проблеми й вказати перспективи розвитку науки в Україні. 3. Перелічити й обґрунтувати особливості сучасних наукових досліджень	
2	Наука як дослідницька діяльність. Організація наукової діяльності в Україні:	20
	- предмет і сутність науки та її головна функція; - етапи становлення та розвитку науки; - науково – технічний потенціал України; - пріоритетні напрями розвитку науки; - формування вченого як особистості та режим його праці: творчі здібності, мотиви, психологічні особливості, підтримання працездатності.	
3	Технологія наукового дослідження.	20
	Особливості пошуку інформації - принципи наукового пізнання. Теоретичні та прикладні наукові дослідження. - роль інформації в наукових дослідженнях; - якість інформації; - принципи збору інформаційного матеріалу; - міжнародні наукометричні бази даних	
4	Методологічні основи наукового пізнання:	20
	- сучасні методи дослідження в соціальній роботі	
5	Особливості теоретичних та експериментальних досліджень	20
6	Наукова діяльність студентів:	20
	- організація роботи в науковому колективі; - особливості управління конфліктами у науковому колективі; - моральна відповідальність вченого.	
7	Особливості пошуку інформації	20
8	Популяризація науки – конкурси, гранти, премії	2
9	Апробація результатів наукового дослідження	20
	Форми наукової діяльності студентів у рамках навчального процесу	
10	- особливості підготовки та захисту наукових робіт; - педагогічна та наукового – виробнича практика.	2
	Всього:	164

7. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Теми індивідуального науково-дослідного завдання для поточного контролю (за вибором)

Предмет, завдання, мета курсу «Методологія та організація наукових досліджень».

2. Поняття та ознаки науки.
3. Наукова діяльність і наукова праця: визначення понять.
4. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження.
5. Категорії науки.
6. Наукова робота: поняття, види, загальна характеристика.
7. Система освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів в Україні.
8. Система наукових ступенів і вчених звань в Україні. Умови їх присудження. Приклади наукового і ненаукового знання.
9. Поняття наукової роботи і порядок її виконання.
10. Структура наукової роботи, її обов'язкові елементи.
11. Визначення понять «проблема» і «тема».
12. Співвідношення об'єкта і предмета дослідження.
13. Мета і завдання дослідження.
14. Наукова інформація: поняття і види.
15. Основні характеристики теми наукового дослідження.
16. Новизна як характеристика теми наукового дослідження.
17. Основні джерела наукової інформації.
18. Порядок роботи з науковою літературою.
19. Підготовка анотацій і тез.
20. Способи конспектування.
21. Планування науково-дослідної роботи.
22. Цитування в науковій роботі.
23. Систематизація наукової інформації.
24. Наукові журнали. Монографія як джерело наукової інформації.
25. Поняття дисертації, її основні характеристики. Автореферат дисертації.
26. Поняття методології, методики, методу.
27. Загальнонаукові, конкретнонаукові та спеціальні методи.
28. Методи емпіричних і теоретичних досліджень.
29. Застосування законів формальної і діалектичної логіки в наукових дослідженнях.
30. Особливості застосування методу порівняльного аналізу.
31. Експеримент: поняття і види.
32. Ідеалізація як метод наукових досліджень.
33. Дедукція та індукція як методи наукових досліджень.
34. Узагальнення результатів дослідження, формування власної наукової позиції.

8. ПИТАННЯ ДО УСНОГО ІСПИТУ

1. Що включає в себе система наукових знань?
2. Що вивчає наукова діяльність?
3. Які існують стадії розвитку науки?
4. Які завдання пізнання встановлюють наукові дослідження?
5. Які існують види ефективності науково-дослідних робіт?
6. Охарактеризуйте види ефективності наукової роботи у закладі освіти.
7. Які існують види економічної ефективності?
8. Назвіть резерви і шляхи підвищення ефективності науково-дослідних робіт.
9. Назвіть умови, що необхідні для успішного проведення оцінки професійних якостей науковців.
10. Як класифікуються методи наукових досліджень?
11. Які виділяють методи емпіричного дослідження?
12. Що відносять до теоретичних методів дослідження?
13. Які етапи розвитку включає аксіоматизація знань?
14. Наведіть приклад застосування у дослідженнях методу відмінності.
15. З чого складається інформаційне забезпечення?
16. Які завдання національної системи науково-технічної інформації?
17. Які існують основні види інформації?
18. Завдяки чому забезпечується доступ до відкритої інформації?
19. Які складові включає наукова організація дослідницької діяльності?
20. Що впливає на ефективність наукової праці?
21. Назвіть методики проведення наукових дискусій.
22. Назвіть принципи організації праці в науковій діяльності.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В системі вивчення дисципліни використовується комплекс методів навчання: пояснювально-ілюстративний, спонукальний, інструктивно-практичний, репродуктивний, діяльнісний, проблемного викладу, евристичний, дослідницько-пошуковий.

Основними організаційними формами наведених вище методів навчання є: лекції, семінарські і практичні заняття, ділові і дидактичні ігри, дискусійні форми розгляду виробничих ситуацій, складання і рішення тематичних кросвордів, наукові семінари, реферативні читання, індивідуально-дослідні завдання, навчальні конкурси, тестування.

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх студентів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. При виборі управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою.

Комп'ютерна симуляція (гра) – це метод навчання, що спирається на використання спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати наслідки таких рішень. Метою використання даного методу є розвиток системного мислення студентів, їх

здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Семінарське заняття в активній формі (СЗАФ) – метод активізації навчально-творчої діяльності студентів, який передбачає залучення самих студентів до управління, організації та проведення семінарського заняття.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань (тестові завдання закритої і відкритої форми);
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної та самостійної роботи.

Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

На практичних заняттях оцінюється участь в обговоренні ситуацій та виконанні завдань.

Протягом семестру студенти вивчають модулі з дисципліни. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля здійснюється поточний контроль у вигляді написання модульної контрольної роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали програму семінарських занять, до поточного модульного контролю не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання, або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати залік з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати залік.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за 2 змістові модулі отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати залік з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час заліку оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Поточний контроль здійснюється після завершення кожного тематичного розділу у вигляді тестового завдання, або участі в усній дискусії, або у разі підготовки та захисту здобувачем освіти наукової доповіді за обраною темою в рамках самостійної роботи.

Підсумковий контроль у вигляді заліку проводиться за умовою проходження студентом всіх етапів поточного контролю у вигляді (за вибором здобувача освіти): усної відповіді на запитання, або захисту презентації за запропонованою темою.

Змістовий модуль	Поточний контроль	Модульний контроль	Загальна сума балів
I	20	30	50
II	20	30	50
Всього	40	60	100

10. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Основними критеріями, що характеризують достатній рівень сформованості знань, умінь та навичок здобувача освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни, є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;

- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;

- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання ЄКТС з національною системою оцінювання в Україні

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень», є:

- повнота і вчасність, об'єктивність і академічна доброчесність;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль, самостійна робота				Індивідуальне завдання	Екзамен	Всього
Тема 1		Тема 3	Тема 4	30	30	100
6	6	5	5			
Тема 5	Тема 6	Тема 7				
6	6	6				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для курсової практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C	Добре	

68-74	D	Задовільно	
60-67	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді комп'ютерного тесту, який оцінюється у межах від 1 до 70 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється у межах 30 балів:

- **має 10 балів** - опрацьовано увесь семінарський матеріал та отримано оцінки "добре", "відмінно";

- **має 5 балів** – підготовка реферату відповідно до тем, передбачених програмою та його захист;

- **має 5 балів** – конспектування лекцій, першоджерел, нормативні документи, монографії тощо - ;

- **має 10 балів** – виконання творчих завдань, практичних, самостійних робіт тощо.

Самостійна та індивідуальна робота виконуються студентами письмово.

Зміст та структура залікового кредиту	Модулі		Інші види робіт	
	Модуль 1	Аудиторна та самостійна робота	Складається з декількох змістових модулів 3М ₁ +3М ₂	Лекції, консультації, контрольні заходи (модульний контроль, контрольна робота, залік)
	Модуль 2	Аудиторна та самостійна робота	3М ₁	Робота в інформаційних мережах
			3М ₂	Опрацювання додаткової літератури

Форма Навчання	Курс	Семестр	Нормативні дані (к-сть годин)			Контроль навчальної роботи	
			Всього	Аудиторні заняття	Самостійна робота	МК Модульний контроль	ПК Підсумковий контроль
				Лекції семінари	Підготовка до аудиторних занять		
Заочна	2	II	300	18	270	0,25 год. на ст	Іспит

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Брикова Т. М. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посібник / Т. М. Брикова, О. Г. Терешкін. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2020. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.

2. Носачова Ю.В. Основи наукових досліджень: підручник / Ю. В. Носачова, Я.В. Радовенчик. К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. 132 с.

3. Про наукову і науково – технічну діяльність: Закон України від 26. 11. 2015 р. № 848 – VIII Дата оновлення: 16. 07. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#n946> (дата звернення: 29. 08. 2019 р.).
4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки. URL: http://www.reform.org.ua/proj_edu_strategy_2021-2031.pdf (дата звернення 07.11. 2020 р.).

Додаткова

1. Закон України «Про вищу освіту» – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 12, ст.165. Із змінами. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.
3. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків : Право, 2019. 368 с.
4. Про наукову та науково-технічну діяльність : Закон України від 16.10.2020 р. No 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <http://www.gntb.gov.ua>.
2. Законодавство України з офіційного сайту ВР України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Психологічна бібліотека «Псі-фактор». URL: <http://psyfactor.org/lybr.htm>.
5. Психологічний освітній сайт. URL: <http://psylist.net>.
6. Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Сайт кафедри психології в університеті Денвера. URL: <http://www.du.edu/psychology/methods/experiments.html>.
8. Сайт Національної академії наук України. URL: <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>.
9. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>.

Зміни та доповнення до робочої програми
(вносяться в процесі використання робочої програми)

Текст до внесення змін	Нова редакція	Затвердження змін
1. 2.		Протокол № ____, від «____» _____ 202__р. Завідувач кафедри _____ (підпис)